

Avtale om klassifisering, rapportering, beregning av avkastning og markedsføring av investeringsporteføljer som ikke er verdipapirfond

Vedtatt av¹	Finans Norge/Bransjestyre liv og pensjon
Vedttagelsestidspunkt	21.01.2011/12.08.2011
Ikrafttredelse og overgangsregler	31.01.2013
Avtalen formål	Fastsette standardisering av klassifisering, rapportering, avkastningsberegning og markedsføring på det norske innskuddspensjonsmarkedet. Avtalen gjelder for alle produkter med investeringsvalg
Gjelder for	Danica Pensjonsforsikring AS DNB Livsforsikring ASA Frende Livsforsikring AS Gjensidige Pensjonsforsikring AS KLP Bedriftspensjon AS Livsforsikringsselskapet Nordea Liv Norge AS SHB Liv Storebrand Livsforsikring ASA
Ekstern driftsoperatør²	Norsk Pensjon

¹ Finans Norge/FNO Servicekontor samt ansvarlige bransjestyre

² Angis ved navn dersom det er utpekt en ekstern driftsoperatør eller databehandler som medhjelper

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. Avtalens formål og omfang.....	3
1.1 Formål	3
1.2 Omfang	3
1.3 Oppsigelse av tilslutning til avtalen	3
1.4 Definisjoner	4
2. Prinsipper som skal ligge til grunn for klassifisering av ulike profiler	5
3. Opplysninger som skal rapporteres til databaseoperatør.....	5
4. Beregning av avkastning	7
5. Markedsføring	8
5.1 Generelle bestemmelser	8
5.2 Historisk avkastning	9
5.2.1 Beregning av historisk avkastning	9
5.2.2 Tidsperioder	9
5.3 Forventet fremtidig avkastning	9
5.4 Sammenligninger	10
5.5 Grafisk fremstilling	11
5.6 Ordbruk	11
5.7 Risiko	11
5.8 Opplysninger om prospekt/informasjonsbrosjyrer.....	11
5.9 Kostnader	12

1. Avtalens formål og omfang

1.1 Formål

Formålet med denne avtalen er for det første å definere de prinsipper som skal ligge til grunn for et skille mellom pensjonsinnretningenes ulike grupperinger av investeringsporteføljer som ikke er verdipapirfond (heretter: ”profiler”).

Videre er formålet med avtalen å fastsette de opplysninger som skal inngå i pensjonsinnretningenes informasjonsopplegg for de ulike profilene. Disse opplysningene skal den enkelte pensjonsinnretning månedlig, eller når det skjer eventuelle endringer, rapportere til det selskap som Finans Norge (FNO) har avtalt operatøransvar for databasen med (heretter: ”databaseoperatør”).

Målsettingen med informasjons- og klassifiseringsopplegget er å synliggjøre de hovedelementer som skaper ulikheter i risiko og avkastning profilene imellom. På den måten får omverdenen et bedre grunnlag for å velge profil for egne investeringer og sammenligne prestasjoner mellom ulike profiler.

Avtalen skal videre fastsette retningslinjer for markedsføringen av pensjonsinnretningenes profiler.

1.2 Omfang

Denne avtalen får anvendelse for pensjonsinnretningenes profiler, som definert under punkt 1.1.

Det forutsettes at rapportering og klassifisering av enkelte verdipapirfond som tilbys som selvstendige investeringsvalg følger Verdipapirfondenes Forening (VFF) sin standard for informasjon og klassifisering av aksje- og kombinasjonsfond, VFFs standard for informasjon og klassifisering av pengemarkeds- og obligasjonsfond.

Det forutsettes at markedsføring av enkelte verdipapirfond som tilbys som selvstendige investeringsvalg følger VFF sin bransjestandard for markedsføring av verdipapirfond.

1.3 Oppsigelse av tilslutning til avtalen

Tilslutning til avtalen kan sies opp. Oppsigelsen må skje skriftlig til FNO og undertegnes av administrerende direktør.

Oppsigelsesfristen er tre måneder, og regnes fra den første i måneden etter at oppsigelsen er mottatt av administrasjonen i FNO.

1.4 Definisjoner

Pensjonsinnretning:	Med pensjonsinnretning menes her forsikringsselskap, pensjonsforetak, bank og forvaltningsselskap for verdipapirfond som forvalter pensjonsordninger
Investment grade:	Med investment grade menes obligasjoner som har en kredittrating lik eller høyere enn BBB- (Standard & Poors) eller Baa3 (Moody's)
Forvaltningshonorar:	Med et forvaltningshonorar menes et forvaltnings- og administrasjonsgebyr som på daglig basis belastes verdipapirfondet og overføres til forvaltningsselskapet som forvalter og administrerer fondet. Det beregnes i prosent av forvaltet kapital, og oppgis som årlig rate. Alle kostnader som forvaltningsselskapet kan belaste fondet er inkludert i prosentsatsen, bortsett fra transaksjonsdrevne kostnader som belastes fondet direkte (dvs. at slike kostnader ikke er med i forvaltningshonorar-satsen). Transaksjonsdrevne kostnader er typisk kurtasje, bankgebyrer, depot, "stamp duty" etc.
High yield:	Med high yield menes obligasjoner som har en kredittrating lavere enn BBB- (Standard & Poors) eller Baa3 (Moody's)
Brutto andelsverdi:	Med brutto andelsverdi menes her den verdien profilen har før forvaltningshonorarer er belastet
Netto andelsverdi:	Med netto andelsverdi menes her profilens brutto andelsverdi minus forvaltningshonorarene som belastes pensjonskapitalbeviskundene, dvs. den reelle andelsverdi for denne kundegruppen
Relativ volatilitet:	Med profilens relative volatilitet menes her annualisert standardavvik til de månedlige avkastningsdifferanser mellom profilen og referanseindeksens avkastning
Volatilitet:	Med profilens volatilitet menes her annualisert standardavvik til profilens månedlige avkastninger
Tidsvektet avkastning:	Med tidsvektet avkastning for perioden det rapporteres for menes her den prosentvise endringen på et beløp som har stått inne i hele perioden. Avkastningen fremkommer ved geometrisk sammenkobling av beregnet avkastning for delperiodene, jf. forskrift om beregning av kapitalavkastning i livsforsikringsselskaper mv. § 3 tredje ledd.

Informasjonsrate: Med en profils informasjonsrate forstås her forholdstallet mellom annualisert aritmetisk meravkastning og annualisert relativ volatilitet

Startdato: Med startdato menes her datoen hvor reelle kunder for første gang eide andeler direkte i profilen.

2. Prinsipper som skal ligge til grunn for klassifisering av ulike profiler

Pensjonsinnretningenes profiler inndeles i grupper avhengig av målsatt aksjeandel (prosentvis måltall) som følger:

Gruppe	Aksjeandel (f.o.m. – t.o.m.)	
1	0 %	9 %
2	10 %	19 %
3	20 %	29 %
4	30 %	39 %
5	40 %	49 %
6	50 %	59 %
7	60 %	69 %
8	70 %	79 %
9	80 %	89 %
10	90 %	100 %

3. Opplysninger som skal rapporteres til databaseoperatør

Følgende opplysninger skal rapporteres til databaseoperatøren den femte virkedag etter hvert månedsskifte (basert på utgående allokering), eller når det skjer endringer i tidligere rapporterte opplysninger:

Profilens navn

Det skal opplyses om profilens navn. Profiler som ikke fastsetter sin kurs i norske kroner, skal angi kursens valutadenominering i parentes etter profilens navn.

Andelsverdi

Det skal opplyses om profilens brutto og netto andelsverdi, dvs. avkastning både før og etter at forvaltningskostnader er fratrukket.

Følgende opplysninger skal rapporteres til databaseoperatøren den femte virkedag etter hvert påfølgende månedsskifte (basert på inngående allokering), eller når det skjer endringer i tidligere rapporterte opplysninger:

Profilens referanseindeks

Det skal opplyses om profilens referanseindeks, definert ved hvilke fond/markedsindekser og tilhørende andeler som danner grunnlaget for profilens strategiske referanseindeks. Det skal også opplyses om hvor ofte profilen rebalanserer vektene tilbake til de strategiske vektene.

Renterisiko/gjennomsnittlig løpetid

Det skal opplyses om profilens renterisiko (modifisert durasjon), uttrykt ved følgende formel:

$$\text{Modified Duration} = \left[\frac{\text{Macauley Duration}}{\left(1 + \frac{\text{YTM}}{n}\right)} \right]$$

der

YTM = verdipapirets avkastning til forfall

Kredittrisiko

Det skal opplyses om profilens kredittrisiko, dvs. andel statsobligasjoner (prosentvis måltall), andel investment grade obligasjoner (prosentvis måltall) og andel high yield obligasjoner (prosentvis måltall) og gjennomsnittlig rating i renteporteføljen (prosentvis måltall). For utstedelser hvor det ikke foreligger offisiell rating kan det benyttes rating fra meglerhus. Rating skal være av nyere dato og foreligge fra minst ett internasjonalt anerkjent ratingbyrå eller minst to meglerhus.

Tegnings-/innløsningsgebyr

Det skal opplyses om profilens tegnings- og innløsningsgebyr.

Forvaltningshonorar

Det skal opplyses om profilens årlige forvaltningshonorar i prosent. Dersom det tas forvaltningshonorar i investeringsporteføljer og verdipapirfond som inngår i porteføljen, skal det være summen av honorarene i en normal situasjon ("benchmark situasjon") som oppgis. Forvaltningshonorarer som arbeidsgiver betaler, oppgis som gjennomsnittlig honorar som er belastet hver enkelt profil. Forvaltningshonorarer som kundene med pensjonskapitalbevis betaler, oppgis som gjennomsnittlig honorar som er belastet hver enkelt profil.

Suksesshonorar

Når det gjelder fond med suksesshonorarer ("performance fee") benyttes i utgangspunktet det underliggende fonds metode for belastning av kostnader. Suksesshonorarer blir normalt tatt hensyn til i fondets offisielle kurser (brutto andelsverdi). Dersom det ikke foreligger en vurdering av størrelsen på suksesshonoraret fra det underliggende fond skal det benyttes en gjennomsnittsbetraktning av hvilket suksesshonorar som har vært belastet fondet i den siste perioden.

Ulik prisstruktur avhengig av kundegruppe

Pensjonsinnretning som belaster ulike kunder/kunde grupper ulikt skal benytte en gjennomsnittskostnad per profil ved beregning av netto andelsverdi.

Totale kostnader som faktureres arbeidsgiver

Det skal opplyses om profilens årlige totale kostnader som faktureres arbeidsgiver. Kostnadene skal oppgis i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital i perioden.

Frihetsgrader innenfor aktiva/aksjeandel

Det skal opplyses om profilens absolutte rammer /handlingsrom for aksjeandel, og

hvorvidt det utføres en automatisk rebalansering eller om det er pensjonsinnretningens egen vurdering som ligger til grunn for avvik fra målsatt andel. Det må oppgis et maksimums-/minimumsintervall for profilens handlingsrom for aksjeandel.

Sikringsgrad

Grad av valutasikring skal oppgis for hver profil som en størrelse i forhold til den totale profilen.

4. Beregning av avkastning

Databaseoperatøren vil på bakgrunn av de innrapporterte brutto og netto kursene beregne profilenes avkastning hittil i år, samt (avhengig av lengden på den enkelte profils historikk) rullerende ettårsavkastninger og rullerende gjennomsnittlig avkastning siste 1, 2, 3, 5, 7, 10, 15, og 20 år.

Databaseoperatøren vil også kalkulere historisk avkastning for hvert enkelt kalenderår med basis i 31.12. det enkelte år.

Rapportert avkastning skal være tidsvektet avkastning for perioden det rapporteres for.

Periodeavkastning under 12 måneder skal ikke annualiseres.

Periodeavkastning utover 12 måneder annualiseres ved å benytte geometrisk gjennomsnitt (tidsvektet metode).

Tilsvarende beregninger foretas for profilenes referanseindekser.

Databaseoperatøren vil videre kalkulere profilenes relative volatilitet og profilens volatilitet for siste 36 og 60 måneder.

I tillegg beregnes informasjonsrate (IR) for siste 1, 2, 3, 5, 7, 10 15, og 20 år ved bruk av følgende formel:

$$IR = \frac{R - R_b}{\sqrt{\text{var}(R - R_b)}}$$

der

R = annualisert avkastning, profil

R_b = annualisert avkastning, referanseindeks

$\sqrt{\text{var}(R - R_b)}$ = annualisert relativ volatilitet, dvs. standardavviket til differanseavkastningen

Databaseoperatøren skal også beregne profilenes Sharpe ratio (S), definert som:

$$S = \frac{R - R_f}{\sqrt{\text{var}(R - R_f)}}$$

der

R = annualisert avkastning, profil

R_f = annualisert avkastning, 3 måneders statspapirindeks ST1X

$\sqrt{\text{var}(R - R_f)}$ = annualisert relativ volatilitet, dvs. standardavviket til differanseavkastningen

Avkastningshistorikken til profiler som noterer sine kurser i utenlandsk valuta vil av databaseoperatøren bli omregnet til og oppgitt i norske kroner. Det skal imidlertid eksplisitt framgå at profilens kurs beregnes i utenlandsk valuta, men at de historiske avkastningstallene er omregnet til norske kroner.

Rapportert avkastning skal være for en profil som kunden eier andeler direkte i.

Avkastningen som rapporteres skal gjenspeile den faktiske brutto og netto avkastningen som kunde får tilført. Det må dermed tas hensyn til effekten av kontantstrømmer og rebalansering og hvordan dette endrer aktivasammensetningen i profilene, for eksempel som følge av at nye investeringer i profilen gjøres til målsatte vekter og ikke faktiske vekter.

Historisk avkastning må rapporteres i henhold til denne avtalen. Det må opplyses om eventuelle avvik fra avtalen.

Det er ikke tillatt å konstruere historikk før startdato.

5. Markedsføring

5.1 Generelle bestemmelser

Alt reklamemateriell skal utformes i samsvar med god markedsføringsskikk (lover, forskrifter, domstolspraksis, god forretningsskikk etc.). I markedsføring av profiler overfor forbrukere skal det gis relevant og saklig informasjon og redegjøres for den historiske avkastning, kostnader og investeringsrisiko som er forbundet med de produkter som tilbys. Informasjonen skal være tydelig og tilpasset kunnskapsnivået til den relevante kundekrets.

Med reklame menes markedsføring, dvs. salgsfremmende kommersielle opplysninger uansett hvor det reklameres (avisannonser, direkte reklame, TV-reklame, websider, brosjyrer, plakater m.m.). Bestemmelsene i denne avtalen gjelder også ved muntlige presentasjoner og salgssituasjoner der dette er relevant.

Bestemmelsene får også anvendelse dersom pensjonsinnsretningen i sin lovpålagte rapportering til forsikringstakere tar med rene kommersielle opplysninger utover de særskilte kravene som framgår av lov eller forskrift.

Mesteparten av bestemmelsene nedenfor vil ikke gjelde for profilskapende markedsføring uten produktinformasjon, for eksempel hvis spesifikke produkter ikke trekkes fram. Reglene er uttrykk for et minstekrav.

5.2 Historisk avkastning

Følgende bestemmelser gjelder dersom informasjon om historisk avkastning brukes i markedsføringen:

5.2.1 Beregning av historisk avkastning

Avkastningen skal være beregnet i samsvar med god bransjeskikk, dvs. være i henhold til de prinsipper som er fastsatt i punkt 4 over.

Dette betyr at avkastningstall som presenteres skal samsvare med avkastningen slik den er kalkulert av FNOs databaseoperatør. Prinsippene innebærer videre at periodeavkastning for mindre enn ett år ikke skal annualiseres.

Totalavkastning over en periode lengre enn ett år skal oppgis som annualiserte tall basert på metode for tidsvektet avkastning. Avkastningstall for hvert enkelt år kan oppgis i tillegg. Datoen for siste kursnotering skal angis.

Avkastningen skal oppgis i norske kroner. Dersom markedsføringen retter seg mot et kundesegment som ikke er kronebasert, kan avkastningen oppgis i annen valuta. Det skal tydelig framgå at tegnings- og innløsningshonorar ikke er inkludert i avkastningen og den betydning disse har for kundenes faktiske avkastning.

5.2.2 Tidsperioder

Historisk avkastning skal ikke angis ved å trekke fram en god periode på en måte som kan gi et skjevt helhetsinntrykk av profilens utvikling. Framstillingen skal gi et balansert bilde av hvordan den virkelige utviklingen har vært bakover i tid.

Informasjon om historisk avkastning i markedsføringen skal gis på bakgrunn av de beregningene av historisk avkastning som er foretatt av databaseoperatøren, dvs. profilenes avkastning hittil i år, samt rullerende ettårsavkastninger og rullerende gjennomsnittlig avkastning de siste 1, 2, 3, 5, 7, 10, 15 og 20 år.

5.3 Forventet fremtidig avkastning

Anslag på forventet fremtidig avkastning i en profil skal baseres på relevante og realistiske forutsetninger. Framstillingen skal være troverdig og ikke gi et galt inntrykk. Dette innebærer for eksempel:

- At framstillingen av utviklingen ikke skal gjøres ut fra en annen profil med helt eller delvis annet investeringsmandat eller ut fra enkeltaksjer eller fond som ikke inngår i profilen
- At det framgår tydelig at det ikke er spørsmål om garantier når forventet avkastning anslås

- At det ikke er akseptabelt å bruke historisk avkastning som eneste grunnlag for forventet framtidig utvikling

Regneeksempler for å illustrere en profils framtidige verdiøkning skal være basert på nøkterne forutsetninger, og det skal opplyses eksplisitt om de forutsetninger som ligger bak.

Generell informasjon om konsekvenser av inflasjonen, samt eventuelle skatteeffekter for forbrukeren skal oppgis når det har betydning for å gi et riktig inntrykk. Brukes regneeksempel for å illustrere framtidig verdiøkning skal det gjøres oppmerksom på at det kun er ment som et illustrerende eksempel.

5.4 Sammenligninger

Dersom avkastningen i en profil sammenlignes med avkastningen i en annet profil, en referanseindeks eller en annen spareform skal følgende hensyn tas:

- Presentasjonen skal være utformet slik at sammenligningen i sin helhet stemmer overens med god bransjeskikk og ikke er villedende i noe henseende
- De ulike delene i sammenligningen skal være relevante og bygge på fakta som kan bekreftes. Dette innebærer for eksempel følgende:

Sammenligning med andre profiler

Dersom profilen sammenlignes med andre konkurrerende profiler skal det tydelig fremgå hvordan utvalget er gjort. Det utvalg av profiler som profilen skal sammenlignes med må være relevant og rettferdig, noe som bl.a. innebærer at profilene må ha relativt like investeringsalternativer og være klassifisert i samme gruppe (jf. punkt 2 over).

Dersom sammenligningen skjer med et gjennomsnitt av andre profiler skal det angis om gjennomsnittet er veid eller ikke. I tillegg skal høyeste og laveste avkastning blant profilene i gruppen oppgis.

Sammenligning med referanseindeks

Ved sammenligning med referanseindeks skal det klart framgå hvilken indeks som benyttes. Den valgte indeksen skal være relevant og må gjenspeile de investeringsalternativer som profilen har. Dette betyr bl.a. at sammenligningen ikke kan skje med referanseindeks som ikke er justert for utbytte.

Utviklingen i profilene og i indeksene skal angis i samme valuta og beregnes på lik måte.

Sammenligning med andre spareformer

Dersom sammenligningen skjer med annen spareform skal prinsippene for sammenligningen angis. Beregningen av avkastning for profilene og den andre spareformen skal gjøres på lik måte. Sammenligningsperiodene skal være de samme og skal baseres på de regler om perioder som angis i punkt 5.2 over. Det skal videre klart framgå dersom det er forskjellig risiko knyttet til de forskjellige spareformene.

5.5 Grafisk fremstilling

Presentasjon av historisk avkastning eller forventet avkastning i form av kurver eller gjengitt på annen grafisk måte, må gi et korrekt bilde og være relevant, jf. punktene 5.2 og 5.3 over.

5.6 Ordbruk

Kapitalplassering eller avkastning skal ikke omtales med begrep som ”sikker”, ”garantert” eller lignende benevnelse dersom det ikke kan bekreftes at kunden er sikret innsatt kapital eller en viss avkastning. Ord som ”trygg” og andre benevnelse må ikke brukes i markedsføringen dersom de ikke settes inn i en relevant sammenheng.

Verdiord som ”best”, ”størst” og ”ledende” kan ikke benyttes dersom benevnelsen ikke kan dokumenteres.

Begrep som ”norsk mester”, ”nordisk mester”, ”årets forvalter” eller lignende utmerkelser bør ikke brukes med mindre de er tildelt av en nøytral og for pensjonsinnretningen uavhengig tredjepart, samt er generert fra et representativt materiale. Det påligger markedsføreren å dokumentere disse påstandene ikke bare som riktige, men også som troverdige.

5.7 Risiko

Ved markedsføring av spesifikke profiler skal det alltid framgå at slike investeringer innebærer en viss risiko, og følgende informasjon eller tekst med lignende innhold skal alltid være med:

”Historisk avkastning er ingen garanti for framtidig avkastning. Framtidig avkastning vil bl.a. avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, profilens risiko, samt kostnader ved tegning, forvaltning og innløsning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurstap.”

Teksten skal være godt synlig.

Ved markedsføring av profiler som garanterer plassert kapital eller avkastning trenger ovennevnte informasjon ikke å gis.

Det påligger pensjonsinnretningen å gjøre en vurdering av den risiko som kan foreligge ved å plassere penger i de markedsførte profilene. Når forsikringsselskapet vurderer en profil til å ha høy risiko, så skal dette tydelig angis.

5.8 Opplysninger om prospekt/informasjonsbrosjyrer

Dersom forbrukere gjennom markedsføringen tilbys å kjøpe andeler i profilen (tegningsannonsering), skal det opplyses om forvaltningshonorar, tegnings- og

innløsningsgebyr. Videre skal det framgå av tilbudet at det finnes ytterligere informasjonsmateriell og hvor denne informasjonen er å få tak i.

5.9 Kostnader

I det informasjonsmateriell som kundene skal kunne se på før de tegner andeler, skal pensjonsinnretningen på en tydelig måte gjøre rede for forvaltningshonorar og alle kostnader som belastes arbeidsgiver.